

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan maakuntahallitus

KITEEN KAUPUNGIN ESITYKSET POHJOIS-KARJALAN VAIKUTTAMISEN KÄRJET 2024-ASIAKIRJAAN

Yleisiä huomioita edunajamistyöhön

Kuntien toimintaedellytysten turvaaminen

Kuntien toimintaympäristö on vahvassa murroksessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille 1.1.2023. TE-palvelujen tuottaminen siirtyy kunnille vuoden 2025 alusta alkaen. Muutosten yhteydessä tarvitaan kuntien tulevaisuuden toimintaedellytykset turvaavaa vahvaa kansallista vaikuttamistyötä.

Siun Sote -kuntayhtymän lakkautumiseen liittyvät taloudelliset vaikutukset (katettavat alijäämät, palkkaharmonisaatio) Pohjois-Karjalan kuntiin ovat merkittävät. Hankerahoituksen suuntaamista kuntien tulevaisuuden elinvoimatyöhön tulee painottaa entistä voimakkaammin.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen

Työvoiman kohtaanto-ongelma on maakunnan reuna-alueilla merkittävä ja uhkaa muuttua entistä pahemmaksi. Yhtäältä meillä on suuri joukko työttömiä ja myös pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut viimeisen vuoden aikana, mutta toisaalta alueen yrityksille ei löydy osaavaa työvoimaa. Koronapandemian jälkeen tilanne on entisestään heikentynyt johtuen osaltaan myös siitä, että työmatkakustannukset ovat jatkaneet kohoamistaan polttonesteiden merkittävien hinnankorotusten myötä. Matalamman palkkatason suorittavan työn työntekijöiden ei kaikissa tapauksissa ole taloudellisesti järkevää ottaa työtä vastaan, mikäli päivittäinen työmatka on pitkä ja/tai tarjottu työsuhte on luonteelta määräaikainen.

Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi on syytä pohtia lainsäädännöllisiä tukitoimia, joiden avulla yhteistyötä eri oppilaitosten, kuntien, yritysten ja työvoimapalvelujen kesken voidaan terävöittää työvoimapulan voittamiseksi. Lisäksi ehdotamme, että heikokojen julkisten liikenneyhteyksien alueilla verotuksessa huomioitavaa oman auton työmatkavähennystä korotetaan merkittävästi.

Tuuli- ja aurinkovoima-hankkeiden mahdollistaminen Keski-Karjalassa

Puolustusvoimien tutkajärjestelmästä johtuen tuulivoimahankkeiden käynnistäminen Keski-Karjalan alueella ei ole ollut toistaiseksi mahdollista. Vihreän energian saatavuus on nyt ratkaiseva tekijä yritysten sijoittumispäätöksissä. Mikäli niin sanotun ”vihreän sähkön” määrä tuotantoprosesseissa ei ole riittävällä tasolla, ei energiaintensiivisten teollisuuden alojen sijoittuminen alueelle ole kannattavaa. Uhkana on, että Keski-Karjalan ja koko Pohjois-Karjalan houkuttelevuus investointi- ja sijoittumispaikkana heikentyy merkittävästi. Asia on ratkaistava yhteistyössä Puolustusvoimien kanssa nopealla aikataululla ja näin varmistettava, että myös itärajalalla on tasavertaiset mahdollisuudet rakentaa vihreän energian tuotantoa.

Tuulivoiman ohella aurinkovoimala -hankkeiden mahdollisuutta Kiteen alueella tulee selvittää. Alueella on paljon potentiaalia, mutta sen hyödyntämisen esteenä on sähköverkkojen liian pieni siirtokapasiteetti. Tuuli- ja aurinkovoimaa hyödyntävä vihreän siirtymän teollisuus tarvitsee sähköverkkojen jännitetason noston 110 kV:sta

400–800 kV:iin. Kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj:n toimesta tulee nopealla aikataululla käynnistää suunnittelu siirtokapasiteetin lisäämiseksi Itä-Suomen alueella.

Kiteen kaupungin elinvoimaa tukevat kärkihankkeet

Kiteen Aimo-alueen kehittäminen kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäväksi moottori- ja ampumaurheilukilpailujen järjestämisaikaksi ja elämymatkakohteeksi (TEM, Sisäministeriö, Puolustusministeriö)

Kiteen Tolosenmäessä sijaitseva AIMO sisältää mahdollisuudet harrastaa autourheilua, ilmailua, moottorikelkkailua sekä motocross- ja endurotoimintaa. Moottoriurheiluratojen lisäksi alueella on lentokenttä, koirankoulutuskenttä, harjoitusravirata, ampumaurheilumahdollisuudet sekä paintballkenttä. Alue on jo nyt kansallisesti yksi merkittävimmistä kilpailu-, harrastus- ja elämymatkoista.

Aimosta luodaan harrastamisen ja elämymatkailun kansallinen kärkikohde uudistamalla ja kehittämällä infraa, rakentamalla toiminnan ympärille tunnettu brändi, tuotteistamalla palveluja sekä markkinoimalla ja myymällä koostettuja tuotepaketteja. Investointien ja toimenpiteiden myötä lisääntyy alueella järjestettävien kansallisten ja kansainvälisten tapahtumien ja kilpailujen (autourheilu, moottoripyöräily ja -kelkkailu, purje- ja pienkoneet, ampumaurheilu, koirat ja hevoset) määrä. Alue mahdollistaa testaus-, tuotekehitys- ja kilpailutoiminnan myös sähkö- ja kaasu- ja vetykäyttöisillä ajoneuvoilla.

Kehittämisessä hyödynnetään olemassa olevat vahvuudet, kuten alueen erinomainen liikenteellinen saavutettavuus, ympärivuotinen toiminta ja toimijoiden ammattimainen keskinäinen koordinoitu yhteistyö. Keski-Karjalan jo koko Itä-Suomen alueelle suunnitellut uudet matkailuinvestoinnit tarvitsevat menestyäkseen laadukasta ja ammattimaisesti organisoitua ohjelmatarjontaa ja sitä AIMO-alue pystyy esitettyjen kehittämistoimenpiteiden toteuttamisen jälkeen tarjoamaan.

Alueelle on valmistunut uusi asfaltoitu tieyhteys vuoden 2022 aikana ja ensimmäiset uudet ampumaradat valmistuvat vuoden 2023 kevään aikana käyttökuntoon. Tarve turvallisille ja ympäristömääräykset täyttävillä ampumaradoille on kasvanut vuoden 2022 aikana merkittävästi, sillä mm. Puolustusvoimat ja reserviläisjärjestöt ovat lisänneet harjoitustoimintaansa merkittävästi ja harrastajamäärissä on tapahtunut kasvua. Aimo-alueelle valmistuva ampumaratakokonaisuus mahdollistaa myös eri viranomaisten laajamittaisen harjoitustoiminnan ja tukee näin ollen valmiutta ja varautumista monipuolisesti.

Elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden jatkojalostus- ja tutkimustoiminnan kehittäminen ja laajentaminen koko maakuntaa käsittäväksi. (MMM, TEM)

Keski-Karjalan ja Kiteen alueella toimii merkittävä määrä alkutuotantotiloja ja samoin luonnontuotteisiin keskittyvä yritystoiminta on käynnistynyt ja muodostaa jo nyt merkittävän toimialan. Esimerkkeinä tässä mainitaan Rääkkylän luomutilat, Kesälahden alueen suuret marjatilat ja koivun mahlaan erikoistunut Nordic Koivu Tohmajärveltä. Myös perinteinen maataloustuotanto on alueella vahvasti kehittyvää ja merkittävää liiketoimintaa.

Vuonna 2020 käynnistyneen ELOT (Elintarvike- ja luonnontuotteiden teollisen tuotannon kehittäminen Keski-Karjalassa) -hankkeen kautta on mahdollistettu käytännön asiantuntijatuki alan yrityksille ja käynnistetty kehittämis- ja investointitoiminta. Konkreettisenä esimerkkinä tästä pakastekuivausteknologian ja tuotannon yritysryhmähanke.

Seuraavassa vaiheessa ELOT-hankkeen pohjalta rakennetaan tutkimukseen perustuva tuotekehitys- ja jatkojalostusklusteri, joka tukee sekä paikallisia että pohjoiskarjalaisia yrityksiä. Rakentuva osaamiskeskittymänä houkuttelee alueelle myös uusia innovatiivisia toimijoita tarjoten eri toimijoille synergiaetua. Yhteistyötä tuotteiden standardisoimiseksi ja tutkimustoiminnan eteenpäin viemiseksi tehdään alan johtavien kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Tavoite on kasvattaa näiden alojen liikevaihtoa noin 50 % vuoteen 2024 mennessä volyymia lisäämällä ja tuotteiden jatkojalostusastetta nostamalla. Kansainvälisiä markkinoita varten rakennettavan jatkojalostusklusterin rakentaminen vaatii merkittävää investointitukea.

Suomen ensimmäinen teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitoshanke etenee. PAKU-yritysryhmähanke sai Pohjois-Karjalan ELY-keskukselta kahden vuoden hankerahoituksen, jolla selvitetään edellytyksiä perustaa Suomen ensimmäinen teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitos Pohjois-Karjalaan. Toteutuessaan teollisen mittakaavan pakastekuivauslaitos avaa alueen yrityksille aivan uudenlaisia mahdollisuuksia nostaa tuotteidensa jalostusastetta ja arvoa. On tärkeää, että jatkojalostustyö ja arvonnousun hyödyt tunnistetaan ja hyödynnetään täysmääräisesti Pohjois-Karjalan alueella.

Kiteen Puhoksen teollisuus- ja satama-alueen kokonaisvaltainen kehittäminen vastaamaan nykyaikaisen teollisuus- ja liiketoiminnan vaatimuksia. (TEM, LVM)

Kyseessä on 416 hehtaarin suuruinen teollisuusalueeksi kaavoitettu määräala. Alue sisältää mm. entisen lastulevytehtaan/Isku, Hexionin ja Surfactorin tuotantolaitokset ja Stora Enson saha-alueen (n. 56 hehtaaria). Välittömästi teollisuusalueen vieressä on satama-alue, jolla on virallisen kansainvälisen sataman status. Alue omaa kaavoitettuna teollisuusalueena laajan ja monipuolisen hyödyntämispotentiaalin. Alueelle on erinomaiset liikenneyhteydet muun muassa 6-tieltä, sataman kautta ja rautateitse.

Stora Enson saha-alue sisältää yhteensä 54 000 neliometriä rakennettua tilaa. Alueella sijaitsee teollisuushalleja, pressuhalleja ja toimistotiloja. Alueen sähköliittymien yhteisteho on n. 10 MW. Neuvottelut teollisuusalueen jatkokäytöstä ovat edenneet Stora Enson vetämänä yhteistyössä Kiteen kaupungin ja Business Joensuun kanssa. Alueen merkittävä potentiaali ja erinomaiset logistiikkayhteydet ovat herättäneet laajasti mielenkiintoa ja uuden toimijan saaminen alueelle voi toteutua jo vuoden 2023 aikana.

Kokonaisuutena alue kaipaa kunnostustoimenpiteitä, muun muassa pihojen asfalttipinta on paikoin huonokuntoista johtuen raskaasta liikennöinnistä. Varsinaisten tuotantotilojen kunnostustarvetta täytyy harkita tulevan jatkokäytön tarpeet huomioiden. Satama-alueelle johtavat kaksi tietä kaipaavat peruskunnostusta ja samoin koko ympäröivä alue siistimistä. Sataman yhteydessä oleva hallirakennus on hyvässä kunnossa. On myös syytä harkita pistoraitteen kunnostamista/rakentamista rautatiekuljetusten yleistyessä.

Aluetta tullaan kehittämään ja markkinoimaan yhteistyössä alueen omistajan Stora Enson kanssa. Käytyjen keskusteluiden perusteella on mahdollista, että alue kokonaisuudessaan päätyisi yhdelle toimijalle tai alueelle rakennetaan useamman toimijan ekosysteemi. KETI Oy. on tehnyt yhteistyössä Kiteen kaupungin kanssa mm. perusselvityksen palvelinkeskuksen sijoittamisesta alueelle. Myös alueen ennallistamiseen liittyviä toimenpiteitä on selvitetty. Vuoden 2023 aikana on tavoite saada uusi toimija aloittamaan alueella, mikä osaltaan edellyttää merkittävää investointitukea toiminnan käynnistämävaiheessa.

Liikenne ja tietoliikenneyhteyksien kehittäminen

Kiteen Puhoksessa sijaitsevan historiallisen teollisuusalueen kehittäminen matkailukohteeksi ja Oriveden ja Pyhäjärven välisen kanavan rakentaminen (TEM, LVM)

Kiteen Puhoksessa sijaitsevalla Puhoksen teollisuusalueella on pitkät historialliset perinteet aina Nils Ludvig Arppen ajoilta. Alue on kulttuurihistoriallisesti arvokas ja siellä sijaitsee mm. Arppen 1842-1845 istuttama lehtikuusimetsä. Puhoksen alueen asukasyhdistys on tuonut alueelle merkittävää uutta toimintaa jo useamman vuoden ajan. Kesällä 2022 Puhoksen myllyn yhteydessä aloitti toimintansa uusi terassiravintola, alueelle on rakennettu lasten leikkipaikka, matonpesupaikka ja uimaranta. Lisäksi alueella sijaitseva vierasvenesatama on kunnostettu. Edellä mainittujen ratkaisujen vuoksi alueen kävijämäärä on kasvanut tasaisesti ja aiheuttaa aika ajoin painetta liikenne- ja pysäköintijärjestelyjen osalta.

Vuoden 2021 aikana on matkailutoimijoiden ja paikallisen pursiseuran toimesta virinnyt keskustelu vesiliikenteen mahdollistavan kanavan rakentamisesta Oriveden ja Pyhäjärven välille. Hankkeesta on keskusteltu useita kertoja menneinä vuosikymmeninä, mutta asia on jäänyt suunnitteluasteelle. Noin 600 metriä pitkä kanava mahdollistaisi vesiliikenteen mainittujen kahden suuren vesistön välillä ja lisäksi merkittävästi kummankin vesistön matkailu- ja retkeilykäyttöä.

Kanavan rakentaminen avaisi mahdollisuuden merkittäville matkailuinvestoinneille sekä Oriveden puolella Puhoksessa, mutta myös Pyhäjärven puolella. Rakentamisen suunnittelu on tarkoituksenmukaista kytkeä koko Puhoksen vanhan teollisuusalueen kehittämiskokonaisuuteen. Kanavasuunnitelman esiselvitys valmistuu vuoden 2022 lopussa, jonka jälkeen asia on mahdollista ottaa laajempaan valmisteluun.

Valokuituverkon rakentaminen harvaan asutuille alueille

Sujuvat ja riittävät liikenne- ja tietoliikenneyhteydet ovat maakunnalle elintärkeitä. Kiteen kaupungin osalta merkittävä lähitulevaisuuden tietoliikenneinvestointi on valokuituverkon rakentaminen kunnan alueelle. Nopea valokuituyhteys vahvistaa alueen elinvoimaisuutta merkittävästi ja mahdollistaa yritysten sijoittumisen, asukkaiden palvelujen saatavuuden ja mm. monipaikkaisuuden lisääntymisen. Tällä hetkellä tiedossa olevat tukimuodot ja niihin varatut rahoitukset vaikuttavat melko pieniltä huomioiden koko Suomen rahoitustarpeet. Mikäli kansallisesti halutaan varmistaa riittävän kattavan valokuituverkon saaminen myös haja-asutusalueille, on myönnettävien rahoitusten suuruuksia syytä tarkastella merkittävästi ylöspäin.

Karjalan radan perusparantaminen ja nopeudennosto Joensuu-Imatra rataosuudella

Nopea, turvallinen, ilmastoystävällinen ja sujuva raideliikenneyhteys on Kiteen ja Keski-Karjalan saavutettavuuden kannalta keskeinen tekijä. Karjalan radan perusparantamisen ja nopeudennoston toimenpiteitä tulee jatkaa ja kansallista vaikuttamista suunnata siten, että matkanopeudet ja junamatkustusaikojen eriarvoistuminen Länsi-Suomen alueiden kanssa saadaan tasattua.

Maantiehankkeet

Kiteen ja Keski-Karjalan sujuvien maantieyhteyksien kannalta tärkeitä hankkeita ovat:

- Valtatien 6 perusparantaminen Joensuun ja Imatran välillä (liittymien parantamiset ja liittymien määrän vähentäminen, tien leventäminen ja tiegeometrian parantaminen sekä ohituskaistojen rakentaminen).

Ensimmäisessä vaiheessa tieyhteyden liikenneturvallisuutta ja -sujuvuutta on mahdollista lisätä rakentamalla kaksi paria ohituskaistoja välille Joensuu-Kitee.

Lisäksi esitetään valaistuksen rakentamista välille Onkamo – Kesälahti. Alue on vilkkaasti liikennöity ja valaistus ehkäisi myös mahdollisia hirvikolareita ja parantaisi yleistä liikenneturvallisuutta kyseisellä osuudella.

- Perusväylänpidon rahoituksen tason vahvistaminen ja turvaaminen alemman asteen tieverkon ylläpitämiseksi.

